

LITURGICKÝ MANUÁL

Čo sa má diať, keď sa cirkev stretne a čo k tomu majú povedať Božie slovo, história cirkvi a náš kontext.

Bohuš Vasil'

**CIRKEV
BRATSKÁ
V NITRE**

#1 Teória

.O ČOM TO CELÉ UCTIEVANIE VLASTNE JE?

Na začiatku stvoril Boh svet ako chrám. Ľudia mohli zažívať spojenie s trojjediným Bohom a užívať si Jeho požehnanie, ktoré plynuli z Jeho prítomnosti a vlády.

Neskôr, kvôli hriechu ostal ľuďom už len fyzický chrám - budova, kde raz do roka, jeden zo všetkých mohol vstúpiť do Božej prítomnosti za prísnych obetných podmienok, a tak sprostredkovať ostatným Božiu prítomnosť. Keď však prišiel Ježiš, povedal: „Ja som chrám“ a stal sa raz a navždy najlepšou obeťou za hriechy všetkých, dokonalým prostredníkom, ktorý otvoril prístup k Božej prítomnosti všetkým, ktorí sú vo viere zjednotení s Ním. Svojou smrťou a vzkriesením sprostredkoval Božiu prítomnosť hriešnikom.

Keď sa cirkev zide, aby uctievala Boha (bohoslužby), odpovedá tak na Jeho milostivé pozvanie *priblížiť sa*¹ k Nemu, mať s Ním spoločenstvo. Preto všetko, čo robíme, keď sa cirkev stretne (naša liturgia) vychádza z tohto vznešeného privilégia. Svätý Boh chce mať skrze Krista spoločenstvo s vykúpenými hriešnikmi.

.TRI VÝCHODISKOVÉ PRINCÍPY

Aby nás naša liturgia viedla² k spoločenstvu s Bohom, potrebujeme sa nechať riadiť 3 princípmi: *teológia, tradícia a kontext*

I. Teológia

Potrebujeme **teologický prístup**, lebo veríme, že Boh má právo, aby sa k Nemu pristupovalo podľa Jeho vlastných podmienok. Preto Božie slovo musí byť hlavným riadiacim princípom našej liturgie. Boh nám vo svojom slove ukazuje ako máme k nemu pristupovať. Nielenže k nám v slove komunikuje o Jeho záchrane, ale aj vedie našu reakciu na Jeho záchranu.

II. Tradícia:

Potrebujeme **tradičný prístup**, lebo nie sme prví, ani jediní kresťania na zemi. Nemôžeme byť otrokmi tradície, ale boli by sme hlúpi, ak by sme sa z nej neučili a nezdiedali to najlepšie, čo sa cirkev za 2000 rokov naučila o pristupovaní k Bohu.

Ak hovoríme o tradícií, nemyslíme tým tradicionalizmus. Ako to trefne rozdelil Pelikán: „*Tradícia je žijúca viera mŕtvych. Tradicionalizmus je mŕtva viera živých*“. A práve tento tradicionalizmus robí tradícii pošramotenú povesť.

III. Kontext:

Potrebujeme **kontextuálny prístup**, keďže sme konkrétni ľudia v konkrétnom kontexte, konkrétnej dobe a v konkrétnom čase.

Čo ak to preženieme s tradíciou? -> bude tradícia určujúca, nie Písmo
Amos 5:21, Iz 1:14 - *Neznášam vaše obrady/ceremonie!*

Čo ak to preženieme s kontextom? -> necháme kultúru určovať našu liturgiu
Ez 33:32, 2Tim 4:3 - štekliace uši; prispôsobenie uctievania ich vlastným túžbam

¹ Nejde tu o naše postavenie pred Bohom - v Ježišovi Kristovi sme bezpečne ukrytí v Bohu, už nemôžeme byť bližšie k Bohu ako sme. Ide o duchovné nastavenie nášho srdca, *viď Hb 4:16*

² Liturgia nespôsobí náš vzťah s Bohom, ale môže nás k Nemu viesť, povzbudzovať nás k nemu, aktivovať nás...

.DEFINOVANIE POJMOV (kedy, pre koho a o kom sú bohoslužby?)

V rôznych kresťanských kruhoch vidíme rôzne dôrazy ohľadne bohoslužieb, čím vznikajú nedorozumenia typu: „Pre koho sú bohoslužby určené - veriacich, neveriacich? Majú byť bohoslužby evanjelizačné, alebo učeníkujúce?...“ Práve preto zdefinujeme niektoré pojmy a použijeme pri tom framework 1-2-3 od Mika Cosperra z knihy *Rhythms of Grace*.

Framework 1-2-3

- 1 objekt i autor uctievania
- 2 kontexty
- 3 poslucháči

JEDEN objekt a autor bohoslužieb (uctievania)

Objektom bohoslužieb je Trojjediný Boh, ktorý stojí v centre celého nášho uctievania. On je ten, ktorý je hoden všetkej chvály, keďže je najvyššia a najslávnejšia bytosť v celom vesmíre - Trojjediný Boh - Otec, Syn, Duch Svätý, ktorý zdieľa a odovzdáva si slávu v nádhernom, večnom, milujúcom vzťahu medzi osobami. A z tohto milujúceho spoločenstva stvoril svet, ktorý môže participovať na Jeho sláve. Otec svojim Duchom učinil Syna, Ježiša Krista ako vrchol a centrálnu postavu uctievania a Jeho slávy (Fil 2:1-11, Kol 1:5-20), ktorý na oplátku oslavuje svojho Otca (Ján 14:13). Boh stvoril uctievanie, a teda nie je len **objektom**, ale i **autorom** nášho uctievania.

Liturgia bude v istom zmysle vždy trojičná, lebo Boh Otec skrze dielo záchrany svojho Syna nám Duchom umožňuje mať spoločenstvo s Ním.

To pre nás znamená, že bohoslužby sú o Bohu. Sú zamerané na Boha, nie na človeka. Od začiatku do konca je Boh ten, ktorý hovorí a cirkev tá, ktorá odpovedá. Aj keď názov *bohoslužby*, môže viesť k pochopeniu, že my prinášame nejakú službu pred Boha, aby sme sa niekde posunuli, opak je pravdou. Boh koná a my reagujeme, Boh hovorí a my poslúchame.

DVA kontexty

Uctievanie Boha sa deje v 2 kontextoch, ktoré nazývame: **cirkev roztrúsená** a **cirkev zidená**.

I. Cirkev roztrúsená

Cirkev nie je miesto, cirkev sú ľudia. Do cirkvi nechodíme, cirkev ani nerobíme, my cirkvou sme. Sme cirkvou, keď sa stretneme v nedeľu ráno a sme cirkvou, aj keď sme roztrúsení cez týždeň v našich zamestnaniach, rodinách, sídliskách. Naše uctievanie Boha preto nie je obmedzené na nedeľu ráno. A nie je obmedzené ani na miesto. Keďže Boh je prítomný skrze svojho Ducha v nás, nemusíme vyhľadávať Božiu prítomnosť v nejakom chráme, či kostole.

V Jánovi 4. kap. hovorí túto pravdu Ježiš Samaritánke: „...prichádza hodina, keď sa nebudete klaňať Otcovi ani na tomto vrchu, ani v Jeruzaleme. ...keď praví ctitelia budú sa klaňať Otcovi v Duchu a pravde. Ved' aj Otec hľadá takýchto ctiteľov.“ Sme uctievači všade, kde sme a všade, kde ideme.

II. Cirkev zidená

Predchádzajúce však nijako nedehonestuje potrebu cirkvi byť cirkvou zidenou.

Keď Biblia hovorí o cirkvi (*eklezia*), hovorí väčšinou o cirkvi zidenej - o zhromaždení cirkvi. Zhromaždenie je esenciou cirkvi, je súčasťou toho, čo cirkev je. Je to špeciálny, vzácny a nevyhnutný čas, kedy Boží ľud zažíva Božiu prítomnosť. „Kde sú zhromaždení dvaja alebo traja v mojom mene, tam som ja medzi nimi.“ (Mt 18:20)

Pokúšením je zdôrazňovať len cirkev roztrúsenú, alebo naopak len cirkev zidenú. My však chceme držať oba kontexty uctievania vedľa seba.

Cirkev zidená <=> cirkev roztrúsená

Cirkev roztrúsená potrebuje *cirkev zidenú* a naopak. *Cirkev zidená* dáva vzory, formuje, buduje, nasycuje a pripravuje nás na každodenný život uctievania. A ako *cirkev roztrúsená* sme cez týždeň na misii, kde aplikujeme to, čím sme boli vystrojení. Tam aplikujeme evanjelium do našich konkrétnych oblastí života a cez mnohé utrpenia a životné skúšky je naša viera budovaná. Takto sme potom povzbudením cirkvi zídenej.

V praxi to znamená, že my nezačíname uctievať Boha na bohoslužbách, ale ako uctievači sa stretávame s našimi bratmi a sestrami, aby sme pokračovali v našom uctievaní spoločne.

TRAJA poslucháči

I. BOH

Musíme mať stále na pamäti, že Boh je prítomný ako poslucháč nášho uctievania. Ak veriaci volajú na Jeho meno, On je tam. Nepotrebujeme sa dobíjať do Jeho prítomnosti, nepotrebujeme si vymodliť Jeho pozornosť. Boh je tu a prijíma nás takých, akí sme, kvôli Ježišovej obeti, ktorá nás robí prijateľnými. To nám musí dávať slobodu do nášho nedokonalého uctievania, ktoré Ježiš robí dokonalým. Vždy, keď sa stretávame, upriamujeme myseľ na Božiu prítomnosť, ktorá je istá skrze Krista.

II. CIRKEV

Ak ostaneme len pri jednom poslucháčovi, počuť argumenty ako: „*Mali by sme spievať piesne len pre Boha, nie o Bohu, alebo o cirkvi*“. Znie to zbožne, až kým si neuvedomíme, že žalmy sú spievané nielen o Bohu, ale aj o Božom ľude, nie len pre Neho, ale aj pre Boží ľud. Mnohé pôvodné hymny boli skôr deklaratívne a konfesné, ako len smerujúce k Bohu.

Keď sa stretávame, spievame aj jeden druhému. Deklarujeme si pravdy evanjelia navzájom. Naša prítomnosť na bohoslužbách nie je len o individuálnom načerpaní, ale je aj v záujme ostatných. Keď sme zidení, potrebujeme povzbudenie, či napomenutie, potrebujeme ich prijímať i dávať.

III. SVET

A napokon je ešte jeden poslucháč bohoslužieb - pozorujúci svet. Keď sa cirkev schádza, prehlasuje svetu okolo nás, že Ježiš je Kráľ, On jediný nás môže zachrániť, a preto len v ňom je naša nádej. Ako hovorí Žalm 93: „*Hovorte medzi pohanmi o jeho sláve, o jeho divoch medzi všetkými národmi*“.

A keď apoštol Pavol píše o bohoslužbách v Korinte, dohovára im, aby nehovorili jazykmi, lebo neveriaci svet tomu nebude rozumieť (1Kor 14:23). A naopak, ak neveriaci svet vidí oslavu evanjelia v zrozumiteľnej reči, môže povedať: „*Naozaj je Boh medzi vami!*“ (1Kor 14:25).

Chceme, aby svet vnímal našu autentickú oslavu Boha, no robíme to v zrozumiteľnej reči. Preto veľa objasňujeme, čo robíme, prečo to robíme, čo to znamená a vyvarujeme sa pri tom „*sakrálnej*“ reči.

.LITURGICKÁ FORMÁCIA (Prečo liturgia?)

I. Liturgia je vždy prítomná

V každom jednom zbore majú bohoslužby nejakú liturgiu (či už zadefinovanú, alebo nie). Otázka preto nie je, či liturgiu máme, ale **akú** liturgiu by sme mali mať? Čo našimi bohoslužbami komunikujeme o pristupovaní k Bohu, o prioritách, či úlohe cirkvi? Ak sú bohoslužby „výkladnou skriňou“ cirkvi, tak potom s akým obrazom cirkvi ľudia odchádzajú z našich bohoslužieb?

II. Liturgia je rutina, ktorá nás formuje

Ľudia sú formovaní návykmi, v ktorých žijú. Už malé dieťa sa učí, že opakované rytmy hrajú dôležitú rolu v jeho vývoji. Naše opakujúce sa návyky uctievania formujú naše porozumenie i správanie.

Vidíme stále rovnaký rytmus - rytmus evanjelia: Hriešny ľud prichádza v pokání a radosti stretnúť Krista (v Jeho slove i sviatostiach), ktorý nás premieňa, lieči, upevňuje a vysiela do misie každodenných dní. Tento rytmus chceme vidieť v jednotlivých častiach bohoslužieb: privítanie, oslavovanie, vyznávanie, kázeň, večera Pánova, vyslanie. Aj keď každá nedeľa je jedinečná svojím obsahom, sme formovaní rovnakým rytmom - **rytmom evanjelia**.

III. Liturgia nás vtahuje celých do evanjeliového príbehu

Zvlášť my - racionálni evanjelikáli si musíme uvedomiť, že argument nie je všetko. Na bohoslužbách potrebujeme nielen počuť a pochopiť, ale aj zažiť a ochutnať. Bohoslužby sú viac banket ako škola. Liturgia nás celých vtahuje do príbehu. Preto na **spôsobe** a **usporiadaní** jednotlivých častí bohoslužieb veľmi záleží.

.LITURGIA FORMOVANÁ EVANJELIOM (Aká liturgia?)

Chceme, aby samotný príbeh evanjelia - Boží príbeh o Jeho sláve v záchrane Jeho ľudu, bol tým, ktorý formuje to, čo robíme a ako uvažujeme o bohoslužbách.

Tabuľka prakticky ukazuje, ako to, čo robíme, súvisí s príbehom evanjelia:

Čo hovorí evanjelium	Kde sme v príbehu	Čo robíme na bohoslužbách
Boh je svätý	STVORENIE	Oslava, čítanie bibl. textov
My sme hriešni	PÁD	Vyznávanie hriechy, Lament
Ježiš nás zachránil	VYKÚPENIE	Uistenie, Modlitby, Kázeň, VP
Ježiš nás vysiela	OSLÁVENIE	Večera Pánova, Vyslanie

.CIEĽ LITURGIE

Cieľom týchto rytmov je pomáhať cirkvi zažívať **slobodu** a **radosť** zo správneho pristupovania k Bohu a nechať evanjelium pretvoriť naše uvažovanie, emócie i správanie.

Na spoločných bohoslužbách sme skrze Ducha vystrojovaní niest tieto zvyky so sebou. Spôsob ako **spoločne** uctieваме, vyznáваме hriechy, či modlíme sa, **formuje** spôsob ako uctieваме, vyznáваме a modlíme sa **v našich každodenných životoch**. Keď ľudia trávajú mesiace, či roky modliac sa žalmy v zbore, sú lepšie pripravení čeliť dňom, keď príde tragédia a Boží Duch prináša tieto modlitby na myseľ. Keď čelia svojej hriešnosti a učia sa to vyjadrovať v spoločnom vyznávaní, sú lepšie pripravení čeliť a vyjadrovať svoju hriešnosť v ich každodenných životoch.

Cirkev zídenná tvaruje náš obyčajný život, a ten formuje našu skúsenosť z cirkvi zídenej. Naše bolesti i radosti prichádzajú s nami na bohoslužby. Prichádzame nie preto, aby sme od nich utiekli, ale aby sme ich nechali presvietiť svetlom evanjelia. Prinášame ich na miesto, kde vidíme, čo je skutočne pravé a skutočne dôležité a usmerňujeme ich podľa toho.

Liturgia nám dáva zdravý evanjeliový rytmus, kde sa rozpomíname a znovu zaväzujeme k Božej zmluve, keď spoločne uctieame, vyznávame, kde Boh hovorí, utvrdzuje, uisťuje a vysiela nás späť do misie každodenných dní.

#2 Prax

**AKO TO VYZERÁ V PRAXI
(PRAKTICKÁ POMÔCKA PRE TÝCH, KTORÍ VEDÚ BOHOSLUŽBY)**

#1 PRIVÍTANIE

Boh pozýva / zhromažďuje k sebe svoj ľud

I. Vertikálna rovina:

Boh cez Ježiša Krista víta hriešnikov a volá ich k sebe. Pripomína im, kým je a kým sú oni. Môžete využiť nejaký evanjeliový príbeh/pozvanie, kde Ježiš povoláva k sebe hriešnikov. Je skvelé, ak sa to dá prepojiť s hlavnou myšlienkou kázne. Môžete použiť žalm, ktorý hovorí o tom, kým je Boh a že nás volá priblížiť sa k nemu.

II. Horizontálna rovina:

Pán Boh víta, nie len hŕstku jednotlivcov, ale svoje deti, svoju rodinu. Víta svoj zidený ľud. Cez týždeň sa s Bohom stretávame individuálne vo svojich stíšeníach, ale v nedeľu sa s Ním stretávame spoločne. Úlohou uvádzač je preto nie len upriamiť pozornosť na Boha, ale aj na **seba navzájom**. Preto je vhodné sa **predstaviť**, predstaviť zbor a **privítať** všetkých prítomných.

Uvádzač predstaví ľuďom:

.kto sme - Boží ľud (rozlíšiť cirkev zidená a roztrúsená - viď #1 Teória) - Použiť zborovú víziu

.čo je cieľom bohoslužieb - spoločenstvo s Bohom, cez pripomínanie a oslavu evanjelia

.o kom bohoslužby sú - Boh, stvoriteľ všetkého, ktorý sa milostivo skláňa k hriešnikom

>> PRAKTICKÉ TIPY:

!! Nepožívať familiárny jazyk - nech sa ľudia necítia ako v uzavretej spoločnosti

!! Ak v tejto fáze používate oznamy - nech majú formatívny charakter (nie len informatívny)

!! Modlitba v množnom čísle

Príklady biblických textov k privítaniu:

ZVOLÁVACIE

Matúš 11:28-29	Podťe ku mne všetci, ktorí pracujete,... a ja vám dám odpočinutie
Žalm 95:1-3	Podťe, plesajme pred Hospodinom,
Žalm 95: 6-7b	Podťe, skloňme sa, v úcte sa pokloňme,

BOHOSLUŽBY = CIRKEV SPOLU SO SVOJIM BOHOM

Žalm 27:1, 3-4a	Len jedno som žiadal od Hospodina, aby som smel bývať v jeho dome...
Žalm 133	Aké je dobré a milé, keď bratia (cirkev) spolu...

BOH - STVORITEĽ

Žalm 100	Plesaj Hospodinovi, celá zem! Vedzte, že On je Boh, utvoril nás, patríme mu
----------	---

PRIPOMÍNANIE SI

Žalm 103:1-3a	Dobroreč Hospodinovi, moja duša, nezabúdaj...
Žalm 92:2-3	Dobré je chváliť Hospodina zrána...

Frázy, dobré na použitie

- „Uctievanie začína Bohom“
- „Bohoslužby nie sú o našej službe Bohu, ale o tom ako Boh v Kristovi poslúžil nám (my len na to odpovedáme); Boh hovorí, my reagujeme“
- „Boh nás pozýva, aby sme nachádzali svoje upokojenie v Ňom, lebo je prameňom každého požehnaní.“

Všetci, ktorí ste unavení a potrebujete nové sily,
všetci, ktorí ste sklamaní a potrebujete povzbudenie,
všetci, ktorí máte veľa pochybností a potrebujete uistenie,
všetci, ktorí zlyhávate a hľadáte odpustenie,
všetci, ktorí sa cítite bezmocní a hľadáte pokoj

vitajte - tento miestny zbor Cirkvi bratskej v Nitre - nech je miestom, kde nás stretne Ježiš Kristus.

On jediný je prameňom sily, povzbudení, odpustenia, lásky a pokoja.

K nemu prichádzame, lebo On nás volá k sebe. Túžime po Jeho Slove a Jeho bytostnom dotyku.

Modlitba:

Milostivý a svätý Bože,
daruj nám odhodlanie ťa hľadať,
múdrost' ti rozumieť,
trpezlivosť na teba očakávať.
Daruj nám myseľ rozjímať nad tebou,
oči ťa vidieť,
uši počuť tvoje Slovo,
srdce ťa milovať
a život ťa zvestovať.

V moci tvojho Ducha a pre slávu tvojho Syna ťa prosíme.

Amen

#2 OSLAVOVANIE

Kristus ako pravý vedúci chvál nás vedie k reakcii na Božie dielo

I. Kristus pravý vedúci chvál

Vedúci chvál nemôže viesť ľudí do Božej prítomnosti, ani spojiť hriešnikov so svätým Bohom. To môže len Kristus.

Bratia, keď teda máme smelú dôveru vojsť skrze Ježišovu krv do svätyne, po novej a živej ceste, ktorú nám otvoril cez oponu, čiže cez svoje telo, a keď máme veľkého kňaza nad Božím domom, pristúpme s úprimným srdcom v plnej istote viery, so srdcom očisteným od zlého svedomia a s telom obmytým čistou vodou. (Heb 10:19-21)

Úlohou vedúceho chvál je:

- Preorientovať Boží ľud od uctievania modiel k uctievaniu pravého Kráľa
- Vytvárať priestor, kde Boží zidený ľud môže skrze Krista zažívať Božiu prítomnosť v moci Ducha
- Preorientovať ľudí od zamerania na seba k Bohu
- Nie priniesť nič nové, ale kreatívnym spôsobom pripomínať ľuďom, kto je Boh a čo urobil

Definícia Boba Kauflina:

“Verný vedúci chvál vyvyšuje Božiu veľkosť v Ježišovi skrze moc Ducha tým, že zbežlo kombinuje Božie slovo s hudbou, a tým povzbudzuje zidenú cirkev k zvestovaniu evanjelia, milovaniu Božej prítomnosti a žitia pre Božiu slávu.”

II. Obsah chvál

- **Evanjelium:** Pripomínajú nám piesne príbeh evanjelia? Sú zamerané na Krista, alebo na nás?
- **Tematickosť:** Korešpondujú piesne s témou kázne/bohoslužieb?
- **Biblickosť:** Reflektujú piesne biblické pravdy? Sú teologicky správne a učia nás spievať Bibliu?
- **Spoločenstvo:** Pripomínajú nám piesne, že oslavujeme Boha spoločne ako zidená cirkev?

III. Forma chvál

Základné princípy: Spievame **hlasno a spolu**; v **Duchu** a v **pravde**

Chvály nie sú koncert. Túžbou každého vedúceho chvál je, aby cirkev bola čo najviac vtiahnutá do **úprímného a pravdivého uctievania**. Vyberá piesne prevažne **v množnom čísle**, piesne, ktoré nás učia spievať **biblické pravdy** tak, aby to, ako reagujeme na Božie dielo na bohoslužbách počas chvál, formovalo obsah a spôsob, ako to robíme doma.

IV. Zásady chvál

Vedúci chvál sa snaží držať balans medzi:

- **Vertikálne a horizontálne:** Počas chvál uctieваме Božiu slávu, no zároveň sa vzájomne budujeme.
- **Vonkajšie a vnútorne:** Uctievanie sa samozrejme odohráva v srdciach a myšliach Božieho ľudu, ale to neznamená, že vonkajšie prejavy nie sú dôležité.

- **Hlava a srdce:** Pri chválach zapájame svoju hlavu - preto piesne musia byť zrozumiteľné, pravdivé a teologicky solidné. Ale tiež zapájame aj svoje srdce - preto vedúci chvál pozdvihuje city uctievačov, aby tak bytostne reagovali a zažívali, kým Boh je a čo urobil.
- **Zručnosť a úprimnosť:** Samozrejme Bohu ide o úprimné srdce pri uctievaní, no to neznamená, že sa nesnažíme skvalitňovať naše uctievanie tak, aby Boží ľud mohol byť čo najviac vtiahnutý do Božej oslavy.

V. Delenie piesní

- OSLAVNÉ – „Chválu vzdaj slávnemu Bohu“, „Preslávnny Bože“, ...
- POZÝVACIE do uctievania – „Pod', teraz je čas“, „Vojdime, plesajme“, ...
- VYZNÁVACIE – „Pane, čuj hlas náš“, „Pred Tebou môj Pán sa vzdám“ ...
- UISŤOVACIE o odpustení – „Istota vzácna“, „Hriechy zbielené mám“, ...
- VYUČOVACIE (kto je Boh, kto je cirkev) – „V Kristu je naše spasenie“, ...
- LAMENT – „Nech už je ten deň“, „Ó, Bože našej spásy“, „He is worthy - A. Pelerson“, ...
- S ASPEKTOM RODINY – „Zídení ako rodina“, „Spoj nás v jedno Pane“, „Milostivý Otče Svätý“ ...
- VYSIELACIE, MISIJNÉ – „Chcem ako ty“, „Hosana Bohu na nebi“, „Veď ma Ty sám“, ...

>> PRAKTICKÉ TIPY:

- !! Viest' chvály neznamená len vybrať piesne a spievať.
- !! Vychovávajúce nových hudobníkov a vedúcich chvál.
- !! Postoj srdca vedúceho chvál je veľmi dôležitý. Príd' viesť pripravený.
- !! Bez nácviku to nejde.

#3 VYZNÁVANIE HRIECHOV

Boží ľud porušil zmluvu so svojím Bohom, ale Boh nás cez úprimné vyznávanie znova vedie k svojej milosti a svätej prítomnosti

Hriech nás oddeľuje od Božej prítomnosti. A preto v našom úprimnom vyznávaní nás Boh volá späť k jeho milosti a svätej prítomnosti.

I. Vyznávame ako zachránení ľudia, ktorým je v Kristovi odpustené. Preto smelo pristupujeme k trónu milosti. Naším pokáním si nemôžeme vy dobyť lepšie postavenie pred Bohom, ani odpustenie. Pokáním reagujeme na Božiu lásku, svätosť a milosť. Oslavujeme Boha za to, aký je verný v zmluve voči nám, a potom hneď vidíme, ako my porušujeme zmluvu s Bohom. To nás vedie do vyznávania našich previnení.

II. Smútime nie len nad našou hriešnosťou, ale aj nad pokazenosťou sveta (lament). Ak cirkev spoločne vyznáva hriechy, uvedomuje si 3 veci:

- 1) Náš svet nie je taký, aký by mal byť.
- 2) Náš zbor nie je taký, aký by mal byť.
- 3) Náš život nie je taký, aký by mal byť.

III. Keď cirkev vyznáva svoje hriechy, môže zažívať radosť z uistenia o Božom odpustení.

Ale ak vyznávame svoje hriechy, on je verný a spravodlivý: Odpustí nám hriechy a očistí nás od všetkej neprávosti. 1Jn 1:9

„Podme spoločne oslavovať Boha za to, že naše hriechy sú v Kristovi odpustené.“

- nasleduje Oslavná pieseň

>> PRAKTICKÉ TIPY:

I. Pozvanie k vyznávaniu hriechov:

- „Kresťanský život je život pokánia...“
- „Nie je možné mať spoločenstvo s Bohom pre tých, ktorí nevyznávajú svoje hriechy...“
- „Život veriaceho bude mať vždy príchut' zomierania...“
- „Tí, čo najviac rastú v Kristovi, najviac zúfajú zo seba...“
- „Jeden z hlavných symptómov našej hriešnosti je, že sa cítime zdraví...“
- **Ž 139:23-24** *Skúmaj ma, Bože, a poznaj moje srdce, skúšaj ma a poznaj moje zmýšľanie! Hľad', či som na ceste trápenia a ved' ma cestou večnosti!*
- **Iz 1:18** *„ Podťe, vyjasnime si to!“ hovorí Hospodin. „Keby boli vaše hriechy ako šarlát, zbeľujú sťa sneh a keby boli červené ako purpur, budú ako vlna.“*
- **Iz 30:15,18** *V obrátení a upokojení bude vaša záchrana, v stíšení a dôvere bude vaša sila. Preto Hospodin čaká, aby sa zmiloval nad vami, a vstáva, aby vás omilostil...*
- **Heb 10:19-22** •
1Jn 1:5-7
- **Rim 8:29** Vieme, že nič nás nemôže odlúčiť od Božej lásky, ktorá je v Ježišovi Kristovi. Podme preto slobodne vyznať všetko zlé, čo je v nás...

II. Modlitby vyznania:

- Žalm 25:6-8,11,16-18
 - Žalm 51:3-9, 12-14, 17-19
 - Žalm 130
 - Žalm 32
 - Daniel 9:4-19
 - Izaiáš 59:12-15a
-
- Milostivý Bože,
Vyznávame, že sme proti tebe zhrešili myšlienkami, slovami, aj skutkami.
Tým, čo sme spravili a nemali sme spraviť, aj tým, čo sme nespravili a mali sme spraviť.
Nemilovali sme ťa celým svojim srdcom, myslou a silou.
Nemilovali sme svojich blížnych ako samých seba.
Vo svojej milosti, odpusti nám prosím, aby sme mali potešenie v tvojej vôli a chodili po tvojich cestách na slávu tvojho svätého mena.
Amen
-
- Milostivý Bože,
stvoril si nás na svoj obraz.
Dal si nám myseľ, aby sme ťa poznali, dal si nám srdce, aby sme ťa milovali, dal si nám vôľu, aby sme ti slúžili.
Naše poznanie je však nedokonalé, naše srdce nestále, naša poslušnosť občasná.
Nerastieme na tvoju podobu.
Vo svojej nežnej láske, prosíme, odpusti nám skrze Ježiša Krista, nášho Pána.
Amen
-
- Vyznania na základe "Blahoslavenstiev"
Např.: Ty si povedal, že *Blahoslavení sú chudobní v duchu, lebo ich je nebeské kráľovstvo.*
My sme však žili v pýche, s nafúknutým egom a budovali sme svoju vlastnú dôležitosť.
Zabudli sme ako veľmi ťa potrebujeme.
...
Pane, prosíme, skloň sa k nám vo svojej milosti.
Zmiluj sa nad nami, sme ľud tvojho Syna. Amen.
-
- Všemohúci Bože,
ty nás miluješ, no my neopätujeme tvoju lásku. Voláš nás, no my nepočúvame.
Odvraciam sa od potrieb našich blížnych, premožení našimi vlastnými obavami.
Tolerujeme zlo, predsudky, boje a chamtivosť. Boh milosti, pomôž nám priznať náš hriech, aby, keď prichádzaš k nám v milosti, sme sa mohli kajať, navrátiť sa k tebe a prijať odpustenie skrze Ježiša Krista nášho Vykupiteľa. Amen

#4 VYZNÁVANIE VIERY

V reakcii na Božie slovo Boží ľud deklaruje svoju vieru

Používaním historických dokumentov v liturgii ako sú kréda, katechizmy, či pastierske modlitby, ukazujeme naše širšie prepojenie s cirkvou, ktorá je väčšia ako náš lokálny zbor. Nie len sebe, ale aj svetu ukazujeme, že náš zbor je len vyjadrenie Božej historickej a svetovej cirkvi.

Učí nás to pokore pri pohľade na náš vlastný zbor a rozširuje to náš pohľad na Božie dielo v histórii cirkvi.

Zároveň vychovávame veriacich v tom, čo sú hranice pravého kresťanstva. Ak máme skutočne radi náš zbor, potrebujeme viesť ľudí k tomu, čo sú doktrinálne hranice („ploty“) našej viery. Ako sa hovorí: „Dobré ploty robia dobrých susedov.“ Ak správne rozumieme vyznaniam viery, napomáhajú jednote v cirkvi, pretože ponúkajú spôsob, ako milovať jeden druhého aj napriek doktrinálnemu plotu.³

>> PRAKTICKÉ TIPY:

Vierovyznanie či katechizmus môžeš uviesť slovami ako:

- „Podme spoločne ako cirkev vyznávať biblické pravdy na ktorých stojí naša viera.“
- „Čítaním tohto kréda si chceme pripomínať, že cirkev je ďaleko väčšia ako len náš zbor.“
- „Stotožňujeme sa tak s historickou a globálnou cirkvou, ktorá vyznáva evanjelium.“
- „Vyznávanie kréd počas bohoslužieb nám pripomína, že byť kresťanom znamená patriť do cirkvi. Učí nás to spoločnému rozmeru viery a pomáha nám to bojovať s nezdravým individualizmom.“
- „Recitovanie kréd z nás nerobí kresťanov, ale pripomíname si tým pravdy nášho spasenia a dáva nám príležitosť to osobne a verbálne potvrdiť.“
- „Vyznania viery sú služobníci Božieho slova a jeho cirkvi, zhŕňajú a objasňujú nám pravdu a zjednocujú cirkev v misii.“

Zdroje:

- Apoštolské vyznanie viery
- New City katechizmus
- Heildeberský katechizmus
- Westminsterské vyznanie viery

³ Parafrázované z: <https://spolocenstvoevanjelia.sk/comu-verime-a-budeme-verit/>

#5 STOLOVANIE

Boh nás pozýva „ochutnať“ našimi zmyslami Jeho dobrotu prejavenu v evanjeliu.

VRCHOL LITURGIE

Tak ako je vzťah Boha s ľuďmi vrcholom stvorenia, tak je Večera Pánova vrcholom bohoslužieb. Večera Pánova (ang. *communion* - spoločenstvo) vyjadruje spoločné stolovanie Boha a Jeho ľudu. Boh nám ponúka Krista, cez ktorého jedine môžeme mať toto spoločenstvo.

Táto sviatosť je **nádherný, hmatateľný dar**, kde si môžeme fyzicky pripomínať príbeh evanjelia. Pán Boh vie, že sme zábudliví, a preto to chceme robiť opakovane, a takisto vie, že sme telesní ľudia, a preto okrem slova, ktoré počúvame, nám dáva sviatosti, ktoré zažívame.

MINULOSŤ, PRÍTOMNOSŤ, BUDÚCNOSŤ

- I. **Minulosť** - Ako Židia pozerali pri Pasche späť na oslobodenie z otroctva skrze vysloboditeľa a krv baránka, tak i my pri VP pozeráme späť na vyslobodenie z hriechu skrze Kristovu krv a obeť.
- II. **Prítomnosť** - Boh duchovne sýti našu vieru. Kristova obeť nie je len o tom, že sme **boli** zachránení, či **budeme** zachránení, ale tiež, že **sme** zachraňovaní deň čo deň, keď nechávame prenikať evanjelium do nášho života viac a viac, a tak dorastáme do Krista.
- III. **Budúcnosť** - obraz večnej nebeskej (baránkovej) oslavy. Teraz len chlebiček a kalíštek, ale potom veľká oslava.

>> PRAKTICKÉ TIPY:

!! Keďže VP ma viacero významových vrstiev, nie je potrebné zahrnúť všetko každý týždeň.

PRIEBEH:

1. **Vypichnutie evanjelia z kázne 1 - 5 vetami** (nie je to nevyhnutné - radšej nepovedať nič, ako trepať.)
2. **Pozvanie ochutnať evanjelium.** Vysvetliť, že teraz ako Božia cirkev prichádza k Božiemu stolu, kde nám Boh ponúka Kristovu dokonalú raz-a-navždy vykonanú obeť, ktorú tak zúfalo potrebujeme týždeň, čo týždeň.
 - A) Pozvanie robíme **v mene Krista** - to on nás pozýva k stolu
 - B) Pozvanie je **spoločné** - jeden chlieb implikuje jeden Boží ľud
 - C) Pozvanie patrí pre tých, ktorí nesú Kristovo meno získané pri **krste**, milujú Krista a jeho telo - **lokálny zbor**
3. **Prečítanie/recitovanie ustanovenia VP** zapísané v 1Kor 11:23-26, alebo Mt 26:26-29. (Nehovoriť vety ako: „Otvorte si teraz prosím Biblie“, „Nájdite si so mnou...“, „prečítam vám jeden text...“, namiesto toho, môžeš povedať: „Apoštol Pavol napísal...“, alebo „Písmo nás pozýva slovami...“)
4. **Usmernenie, ako to bude prebiehať**

#6 VYSLANIE

**Boh nás vystrojuje a vysIELa s Jeho požehnaním do každodenných životov
Mu slúžiť.**

Nedeľné bohoslužby končia so záverečným požehnaním, ktoré je **vysielajúce požehnanie**, niečo ako „požehnanie na cestu“.

Vyslanie nie je len o nejakom sentimentálnom veršíku na konci bohoslužieb. Ako píše B. Chappel, je to „*vyslanie Božieho ľudu so sľubom o Božom odpustení, Jeho prítomnosti a pokoji*“.

Vyslanie premoštuje naše **spoločné** uctievanie zhromaždenej cirkvi a **osobné** uctievanie Boha v každodenných životoch. Boh nás vysIELa na misiu. VysIELa nás žiť to, čo nás teraz učil.

>> PRAKTICKÉ TIPY:

!! Postavte ľudí

!! Uistite ľudí, že vysielajúce požehnanie je od Boha, nie od vás

!! Nekomplikujte to, ani nedávajte ľuďom hľadať daný text požehnania

Frázy, dobré na použitie:

„*Naše bohoslužby nekončia, ďalej uctieваме Boha v našich zamestnaniach, rodinách,...*“

„*Pán Boh, ktorý nás zhromažďuje, nás i vysIELa žiť evanjelium slovami....*“

Príklady:

<https://www.christianity.com/church/28-ways-to-conclude-your-sermon-a-list-of-nt-doxologies-and-benedictions.html>

ZHRNUTIE

ČO SÚ BOHOSLUŽBY?

Keď sa cirkev zide, aby uctievala Boha (bohoslužby), odpovedá tak na Jeho milostivé pozvanie *priblížiť sa k Nemu*, mať s Ním spoločenstvo. Preto všetko, čo robíme, keď sa cirkev stretne (naša liturgia) vychádza z tohto vznešeného privilégia. Svätý Boh chce mať skrze Krista spoločenstvo s vykúpenými hriešnikmi.

O KOM, PRE KOHO A KDE SÚ BOHOSLUŽBY?

1 AUTOR a OBJEKT bohoslužieb: Boh; 2 KONTEXTY: cirkev zidená a cirkev roztrúsená; 3 POSLUCHÁČI: Boh, cirkev, svet

TROIČNÉ BOHOSLUŽBY

Liturgia = trojičná, lebo Boh **Otec** skrze dielo záchrany svojho **Syna** nám **Duchom** umožňuje mať spoločenstvo s Ním.

PREČO LITURGIA?

- A) Liturgia je vždy prítomná
- B) Liturgia je rutina, ktorá nás formuje
- C) Liturgia nás vťahuje celých do evanjeliového príbehu

AKÁ LITURGIA? -> EVANJELIOVÁ

Chceme, aby samotný **príbeh evanjelia** - Boží príbeh o Jeho sláve v záchrane Jeho ľudu, bol tým, ktorý formuje to, čo robíme a ako uvažujeme o bohoslužbách.

Čo hovorí evanjelium	Kde sme v príbehu	Čo robíme na bohoslužbách
Boh je svätý	STVORENIE	Chvály, Spoločné čítanie slova
My sme hriešni	PÁD	Vyznávanie hriechov, Lament
Ježiš nás zachránil	VYKÚPENIE	Uistenie, Modlitby, Kázeň, VP
Ježiš nás vysielal	OSLÁVENIE	Večera Pánova, Vyslanie

ČO JE CIEĽ LITURGIE

Cieľom týchto rytmov je pomáhať cirkvi zažívať **slobodu** a **radosť** zo správneho pristupovania k Bohu a nechať evanjelium **pretvoriť** naše uvažovanie, emócie i správanie.

Na spoločných bohoslužbách sme skrze Ducha vystrojovaní nielen tieto zvyky so sebou. Spôsob, ako **spoločne** uctieваме, vyznávame hriechy, či modlíme sa, **formuje** spôsob ako uctieваме, vyznávame a modlíme sa **v našich každodenných životoch**.

#1 PRIVÍTANIE

Boh pozýva / zhromažďuje k sebe svoj ľud

Boh cez Ježiša Krista víta hriešnikov a volá ich k sebe. Pripomína im, kým je a kým sú oni.

Pán Boh víta nie len hŕstku jednotlivcov, ale svoju zidenú rodinu - svoj ľud. S Bohom sa stretávame individuálne vo svojich stíšeniach cez týždeň, ale tentokrát, výnimočne sa s ním stretáva ľud spoločne.

Úlohou uvádzača je preto nie len upriamiť pozornosť na Boha, ale aj **jeden na druhého**. Preto je vhodné sa **predstaviť**, predstaviť zbor, **privítať** všetkých.

#2 OSLAVOVANIE

Kristus ako pravý vedúci chvál nás vedie k reakcii na Božie dielo

I. Kristus pravý vedúci chvál

Vedúci chvál nemôže viesť ľudí do Božej prítomnosti, ani spojiť hriešnikov so svätým Bohom. To môže len Kristus.

II. Vedúci chvál

Definícia Boba Kauflina: „Verný vedúci chvál vyvyšuje Božiu veľkosť v Ježišovi skrze moc Ducha tým, že zbehol kombinuje Božie slovo s hudbou, a tým povzbudzuje zidenú cirkev k zvestovaniu evanjelia, milovaniu Božej prítomnosti a žitiu pre Božiu slávu.“

III. Chvály

- **Evanjelium:** Pripomínajú nám piesne príbeh evanjelia? Sú zamerané na Krista, alebo na nás?
- **Tematickosť:** Korešpondujú piesne s témou kázne/bohoslužieb?
- **Biblickosť:** Reflektujú piesne biblické pravdy? Sú teologicky správne a učia nás spievať Bibliu?
- **Spoločenstvo:** Pripomínajú nám piesne, že oslavujeme Boha spoločne ako zidená cirkev?

#3 VYZNÁVANIE HRIECHOV

Boží ľud porušil zmluvu so svojím Bohom, ale Boh nás cez úprimné vyznávanie znova vedie k svojej milosti a svätej prítomnosti

Hriech nás odvracia od Božej prítomnosti. A preto v našom úprimnom vyznávaní nás Boh volá späť k jeho milosti a svätej prítomnosti.

I. **Vyznávame ako zachránení ľudia**, ktorým je v Kristovi odpustené. Preto smelo pristupujeme k trónu milosti. Naším pokáním si nemôžeme vydobýť lepšie postavenie pred Bohom, ani odpustenie. Pokáním reagujeme na Božiu lásku, svätosť a milosť.

II. **Smútime, nie len nad našou hriešnosťou, ale aj nad pokazenosťou sveta (lament).** Ak cirkev spoločne vyznáva hriechy, uvedomuje si 3 veci:

- 1) Náš svet nie je taký, aký by mal byť.
- 2) Náš zbor nie je taký, aký by mal byť.
- 3) Náš život nie je taký, aký by mal byť.

III. **Keď cirkev vyznáva svoje hriechy, môže zažívať radosť z uistenia o Božom odpustení.**

#4 VYZNÁVANIE VIERY

V reakcii na Božie slovo Boží ľud deklaruje svoju vieru

- Vyznávanie kréd počas bohoslužieb nám pripomína, že byť kresťanom znamená patriť do cirkvi. Učí nás to spoločnému rozmeru viery a pomáha nám to bojovať s nezdravým individualizmom.
- Vyznania viery sú služobníci Božieho slova a jeho cirkvi, zhŕňajú a objasňujú nám pravdu a zjednocujú cirkev v misii.

#5 STOLOVANIE

Boh nás pozýva „ochutnať“ našimi zmyslami Jeho dobrotu prejavenu v evanjeliu

Tak ako je vzťah Boha s ľuďmi vrcholom stvorenia, tak je Večera Pánova **vrcholom bohoslužieb**. Večera Pánova (ang. *communion* - spoločenstvo) vyjadruje spoločné stolovanie Boha a Jeho ľudu. Boh nám ponúka Krista, cez ktorého jedine môžeme toto spoločenstvo mať.

Táto sviatosť je **nádherný, hmatateľný dar**, kde si môžeme fyzicky pripomínať príbeh evanjelia. Pán Boh vie, že sme zábudliví, a preto to chceme robiť opakovane. Takisto vie, že sme telesní ľudia, a preto okrem slova ktoré počujeme, nám dáva sviatosti, ktoré zažívame.

#6 VYSLANIE

Boh nás vystrojuje a vysliela s Jeho požehnaním do každodenných životov Mu slúžiť

Nedeľné bohoslužby končia so záverečným požehnaním = **vysielajúce požehnanie** – „požehnanie na cestu“.

Vyslanie nie je len o nejakom sentimentálnom veršiku na konci bohoslužieb. Je to vyslanie Božieho ľudu so sľubom o Božom odpustení, Jeho prítomnosti a pokoji.

Vyslanie premostňuje naše **spoločné** uctievanie zhromaždenej cirkvi a **osobné** uctievanie Boha v každodenných životoch. Boh nás vysliela na misiu. Vysliela nás žiť to, čo nás teraz učil.